

Justitiedepartementet
Dnr Ju2021/00971

ju.remissvar@regeringskansliet.se
L4@regeringskansliet.se

2021-06-09

Remissvar avseende slutbetänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)

Utredningsdirektivet uppdrog bland annat till utredningen att lämna förslag på en struktur med statliga myndigheter indelade i sektorer och sektorsansvariga myndigheter. I slutbetänkandet omnämns även ett antal statligt ägda bolag som bedöms ha en avgörande betydelse. Teracom delar utredningens syn men menar att det, utan en formaliserad struktur, finns risk att de resurser och förmågor dessa bolag kan bidra med i uppbyggnaden av Sveriges motståndskraft riskerar att gå helt eller delvis förlorade utan formell styrning.

Avsnitten 7.4 En ny struktur med beredskapssektorer införs samt 7.5.2 Elektroniska kommunikationer och post

Utredningens bedömning, sidan 209: Även andra myndigheter och organisationer utöver de som formellt ingår i en beredskapssektor kan behöva adjungeras till beredskapssektorerna.

Utredningen konstaterar, sidan 210: att stora delar av den samhällsviktiga verksamhet som bär upp de viktiga samhällsfunktionerna bedrivs av andra aktörer än staten. // På motsvarande sätt är privata aktörer, inte minst inom näringslivet, och statliga bolag som t.ex. SOS Alarm, Teracom, Postnord och Swedavia av avgörande betydelse. För att säkerställa att samhället har förmåga att hantera de påfrestningar som kan uppstå vid kris och höjd beredskap och då ytterst krig, ska beredskapssektorerna därför ha ett nära samarbete med relevanta aktörer i respektive beredskapssektor. Utredningen bedömer att strukturen med beredskapssektorer kommer att möjliggöra för dessa aktörer att tillsammans med de statliga myndigheterna utveckla och upprätthålla landets samlade beredskap.

Utredningens förslag, sidan 224: Teracom's verksamhet bedöms av utredningen som viktig för beredskapssektorn Elektroniska kommunikationer och post, men också för

många andra som utnyttjar dess infrastruktur och tjänster. Utredningen bedömer att bolaget behöver ha en nära samverkan med myndigheterna i beredskapssektorn. Eftersom Teracom är ett statligt bolag kan det dock formellt inte ingå i beredskapssektorn då det i beredskapssektorerna enligt utredningens direktiv endast ska ingå statliga myndigheter. Utredningen bedömer dock att beredskapssektorns myndigheter och Teracom, tillsammans med andra relevanta aktörer, kan finna lämpliga former för samarbete.

Teracom har lång erfarenhet av att ha en roll inom totalförsvaret, specifikt mediaberedskapen. Rollen har dock inte formaliserats i ägarutövningen. Däremot har riksdag och regering fastslagit vikten av de funktioner Teracom levererar på annat sätt, bland annat genom att:

- bolagets sändningsutrustning omfattas av förfogandelag (1978:262) 5§ som anger att *Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller tv-sändningar enligt radio- och tv-lagen (2010:696).*
- säkerhetsskyddsförordning (2018:658) 5 kap 9 § ger Teracom tillsammans med Sveriges Radio och Sveriges Television som enda aktiebolagen rätten att besluta om placering i säkerhetsklass.
- ställa krav riktade till Sveriges Radio och Sveriges Television på bland annat yttäckning, krav som dessa bolag sedan överför på Teracom genom avtal.

Denna indirekta styrning ställer stora krav på Teracom att på eget ansvar skapa en sammanhållen leverans som motsvarar beredskapskraven.

Teracom delar utredningens syn att beredskapssektorerna måste omfatta fler aktörer än de statliga myndigheterna och att det är viktigt att beredskapssektorns myndigheter samarbetar med dessa aktörer. Teracom befarar dock, och har också erfarenhet av, att när formerna för samarbete mellan myndigheter och bolag som Teracom inte styrs eller formaliseras uppstår en osäkerhet kring hur framför allt myndigheterna, men även övriga aktörer, kan och får hantera sådana samarbeten.

Teracom menar därför att både bolag och myndigheter med beredskapsansvar behöver en tydlighet avseende former för samarbete. Vad gäller statligt ägda bolag kan det hanteras på det sätt som föreslås under Avsnitt 8.8.3 Statliga bolags ansvar nedan. Dessutom bör formerna för och kraven på sådana samarbeten förtydligas även i styrningen av myndigheternas beredskapsansvar.

Avsnitt 8.8.3 Statliga bolags ansvar

Utredningens bedömning, sidan 323: Utredningen delar den bedömning som Utredningen om totalförsvarets försörjningstrygghet gjort när det gäller behovet av att förtydliga ägarstyrningen så att statliga bolag beaktar totalförsvarets behov. Detta gäller framför allt för de statliga bolag som verkar inom de beredskapssektorer som föreliggande utredning föreslår i kapitel 7.

Teracom delar utredningens bedömning vad gäller behovet av att förtydliga ägarstyrningen. Statligt ägda bolag indelas i två grupper: bolag som endast ska leverera bästa möjliga långsiktiga värdeutveckling och bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag, där det sistnämnda avser att de med sin verksamhet skapar samhällsnytta som inte alltid går att mäta i ekonomiska termer. Eventuella kostnader för att leverera sådan samhällsnytta beaktas i de av ägaren beslutade ekonomiska målen.

Statligt ägda bolag styrs huvudsakligen av samma lagar och regler som privat ägda bolag, med tillägget det särskilda regelverket *Statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande 2020*. Men för bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag finns ytterligare styrverktyg, dels den så kallade ägaranvisningen där ägaren, i större detalj än vad som framgår i bolagsordningens verksamhetsparagraf, kan styra verksamheten; dels uppdragsmål som målsätter och mäter samhällsnyttan i bolagets utförande av samhällsuppdraget. Den sammantagna styrningen av bolag med samhällsuppdrag innebär att bolagets styrelse kan fatta beslut som inte är marknadsmässiga eller vinstmaximerande.

Vad gäller de statligt ägda bolag som utredningen namnger och som verkar inom betänkandets beredskapssektorer (kapitel 7.4 *En ny struktur med beredskapssektorer införs*) så menar Teracom att bolagen måste ges förutsättningar att ta en sådan hänsyn. Med det avses att bolagsstyrningen måste ge utrymme för att bolagens totalförsvårshänsyn kan innebära att bolagens styrelse och ledning fattar icke marknadsmässiga beslut och att dessa beslut tillåts medföra kostnader som leder till att bolagets ekonomiska avkastning minskar.

Sammanfattningsvis är det Teracoms mening att erforderlig styrning uppnås genom att de totalförsvårsviktiga bolagen ges ett särskilt beslutat samhällsuppdrag kopplat till respektive bolags totalförsvårroll och att det uppdraget bland annat medger avsteg från marknadsmässighet och ekonomisk avkastning. Genom ett samhällsuppdrag tydliggörs även bolagets roll i beredskapsstrukturen såväl som grunderna för samarbete med övriga berörda aktörer.